

Η ανάδυση των αναρχικών ιδεών στην Τουρκία

Η προσούρα αυτή περιλαμβάνει: 1) το κείμενο της Mine Ege «ANARCHISM IN TURKEY», που εκδόθηκε ως ξεχωριστή προσούρα από τις εκδόσεις «KARAMBOL», στο Λονδίνο, τον Οκτώβρη του 1994 σε μετάφραση Δημήτρη Τρ., στη Μελβούρνη τον Μάη του 1996, 2) συνέντευξη με το «ATES HIRZIZI», τον Δεκέμβρη του 1995, στην Κωνσταντινούπολη, 3) συνέντευξη με μέλος του Αντιπολεμικού Συνδέσμου Σμύρνης, τον Δεκέμβρη του 1995 στη Σμύρνη, 4) το κείμενο «ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ», που δημοσιεύτηκε το Δεκέμβρη του 1985 στο πρώτο τεύχος της αναρχικής εφημερίδας «ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΧΩΡΙΣ ΟΡΙΑ», σε μετάφραση από την γαλλική αναρχική εφημερίδα «LE MONDE LIBERTAIRE», τεύχος 585, 5) εκδοτικό σημείωμα του «ATES HIRZIZI», από το πρώτο του τεύχος, Δεκέμβρης 1992, που δημοσιεύτηκε στο αντιεξουσιαστικό περιοδικό «ΠΕΙΡΑΤΕΣ ΤΗΣ ΗΜΙΣΕΛΗΝΟΥ», τεύχος 1(14), Μάρτης 1993 και 6) το κείμενο «Η ΑΥΤΑΠΑΤΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ», του «ATES HIRZIZI» τεύχος 5, Γενάρης 1994, που δημοσιεύτηκε στο ίδιο περιοδικό, τεύχος 4(17), Απρίλης 1994. Η προσούρα αυτή εκδόθηκε από τις Αναρχικές Εκδόσεις «ΟΥΤΕ ΘΕΟΣ-ΟΥΤΕ ΑΦΕΝΤΗΣ», στη Μελβούρνη, το Νοέμβρη του 1996. Επιτρέπεται η χωρίς όρους αναπαραγωγή μέρους ή όλου του ντοκουμέντου αυτού.

ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΡΧΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Από τον τίτλο αυτό ένα δεν θα πρέπει να υποτεθεί: Ότι είμαστε διατεθειμένοι να σας παραθέσουμε μια μικρή περιγραφή ενός μεγάλου κινήματος. Η ιστορία του αναρχικού κινήματος στην Τουρκία είναι πολύ μικρή. Άλλωστε και ο τίτλος αυτής της προσούρας δεν προδιαθέτει για κάτι τέτοιο.

Το αναρχικό κίνημα ήρθε στην πολιτική σκηνή της Τουρκίας περίπου 10 χρόνια πριν. Η έκδοση του «KARA» («Μαύρο»), ενός μηνιαίου περιοδικού, ήταν το σημείο εκκίνησης των αναρχικών ιδεών, το 1986. Πριν από την έκδοση αυτή δεν υπήρξε αναρχική περιοδική ή άλλη έκδοση ή κάποιος αναρχικός κύκλος που να προσπάθησε να εκφραστεί. Φυσικά, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπήρξαν αναρχικοί στα γεωπολιτικά όρια της Τουρκίας πριν. Αλλά θα πρέπει να σημειώσουμε ότι, πριν την έκδοση του KARA» οι αναρχικοί κύκλοι που μπορεί να υπήρξαν, ή έστω κάποιοι μεμονωμένοι, ποτέ δεν προσπάθησαν να εξελιχθούν σ' ένα πολιτικό κίνημα.

Αν και το οργανωμένο κίνημα της εργατικής τάξης και το επαναστατικό κίνημα γενικότερα έχουν εμφανιστεί πριν πάνω από 70 χρόνια στη χώρα αυτή, οι αναρχικοί ποτέ δεν αποτέλεσαν έναν πολιτικό παράγοντα. Κι αυτό είναι κάτι που χρειάζεται μια απάντηση. Γιατί το επαναστατικό κίνημα με τις δυτικές ρίζες εμφανίστηκε πρώτα στην Τουρκία και όχι οι αναρχικές ιδέες; Εκτός απ' αυτό θα πρέπει να ερευνήσουμε και να αναλύσουμε τους λόγους αυτού του γεγονότος.

Η ΑΘΕΡΑΠΕΥΤΗ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ

Τα επαναστατικά κινήματα στην Τουρκία έχουν κυριαρχηθεί από τους μαρξιστές. Η αιτία για την κυριαρχία αυτή των μαρξιστών πρέπει να αναζητηθεί στην ίδια την

ιστορία της Τουρκίας. Η Τουρκική Δημοκρατία και η προγονή της, Οθωμανική Αυτοκρατορία, κυριαρχούνταν από ένα ζωτικό πρόβλημα. Ήταν το πρόβλημα του εκσυγχρονισμού και της εκδυτικοποίησης. Η αναντίρρητη εξουσία και επίδραση του δυτικού ιμπεριαλισμού και οι αδυναμίες του οθωμανικού κράτους - κι αργότερα της Τουρκικής Δημοκρατίας - έθεσε το ζήτημα του εκσυγχρονισμού και της εκδυτικοποίησης μπροστά στην κυρίαρχη αστική τάξη και στη διανοήση της χώρας. Μ' άλλα λόγια, το ζήτημα είναι ότι η Τουρκία στην κατεύθυνση να αποτελέσει μια δυναμική κι ανεξάρτητη χώρα πρέπει ν' απομακρυνθεί απ' τις παραδόσεις της, να βιομηχανοποιηθεί και να καταστεί μια δυτικοποιημένη κοινωνία. Αυτό ήταν και είναι το σχέδιο, πάνω στο οποίο κατευθύνουν όλες οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας την πολιτική τους, εκτός, βέβαια, από τις ακραίες ισλαμιστικές ομάδες, που πάντα τάσσονταν ενάντια σε κάθε είδος σπασίματος των παραδόσεων αυτών.

Εκτός απ' αυτό, ο θετικισμός ήταν πάντα η φιλοσοφία που διαπερνούσε τα πάντα πίσω απ' αυτό το σχέδιο. Όπως είναι γνωστό, ο θετικισμός ξεκίνησε από τη Δύση, σαν μια ιδεολογία υποτιθέμενης προόδου και ανάπτυξης, στα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Και ο μαρξισμός μεροληπτεί κάτω από την επίδραση αυτής της ιδεολογίας. Οι Τούρκοι μαρξιστές ποτέ δεν προσπάθησαν να διαχωριστούν από την ιδεολογία αυτή κι αυτό μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '70. Έτσι, λοιπόν, επηρέασαν με το θετικισμό την πλειοψηφία της διανοήσης της χώρας.

Οι αναρχικές ιδέες γεννήθηκαν σ' ένα μέρος του δυτικού και συγχρόνου κόσμου και αποτελούν μια άρνηση όλων αυτών των ιδεολογιών, μια άρνηση της σύγχρονης δυτικής κυριαρχίας. Αυτός είναι ο ένας λόγος για τη μη ενωρίτερη ανάπτυξη τους στην τούρκικη κοινωνία. Ο άλλος λόγος είναι το γεγονός ότι η διανοήση και η πολιτική χρειάζονταν ένα δυνατό κράτος να εφαρμόσουν τα σχέδια τους περί εκσυγχρονισμού κι εκδυτικοποίησης. Κι εύκολα μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι αναρχικές ιδέες δεν είναι η απάντηση στις ανάγκες τους.

ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΑΝΑΡΧΙΚΕΣ ΙΔΕΕΣ ΕΜΦΑΝΙΣΤΗΚΑΝ ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '80

Το γεγονός ότι οι αναρχικές ιδέες εμφανίστηκαν τόσο αργά στην Τουρκία, ίσως μπορεί να βρει μια μερική εξήγηση στο ότι η ιδεολογία του εκσυγχρονισμού και της εκδυτικοποίησης βρέθηκε στο αποκορύφωμα της κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80. Αλλά, επίσης, θα πρέπει να κοιτάξουμε το πρόβλημα στην ιστορική του διάσταση.

Όπως είπαμε πριν, ο μαρξισμός ήταν η κυρίαρχη ιδεολογία ανάμεσα στα επαναστατικά κινήματα της χώρας. Στη δεκαετία του '80 ο μαρξισμός αποσυντέθηκε παγκόσμια, αλλά και στην Τουρκία, επειδή το στρατιωτικό καθεστώς υπέστη μια πολιτική ήττα. Νωρίτερα-όλα τα μαρξιστογενή επαναστατικά κινήματα συντρίφτηκαν ανελέητα απ' το στρατιωτικό καθεστώς.

Έτσι, αρκετοί μαρξιστές βρέθηκαν σε δίλημμα. Δηλαδή, ή ν' ακολουθήσουν το βασικό στόχο, που ήταν η δημιουργία μιας ακρατικής, αταξικής κοινωνίας, ή να ακολουθήσουν τη real politic του μαρξισμού, που βρισκόταν στην κατεύθυνση της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων και της ταυτόχρονης συντήρησης του κράτους για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός. Το δίλημμα αυτό έκανε αρκετούς μαρξιστές ν' αρνηθούν τη real politic του μαρξισμού και να ζητήσουν άλλους τρόπους έκφρασης. Έτσι, αρκετοί απ' αυτούς πέρασαν στις αναρχικές ιδέες.

Απ' την άλλη πλευρά, στο χρόνιο σκοτάδι του στρατιωτικού καθεστώτος, η αριστερή διανοήση άρχισε ν' αναζητά τον μαρξιστικό κολεκτιβισμό και τη λενινιστική αρχή

οργάνωσης, εξετάζοντας, ταυτόχρονα, τις αντιφάσεις μεταξύ κοινωνίας και ατόμου. Οι έρευνες αυτές έστρεψαν μέρος της διανόησης αυτής στον αναρχικό ατομικισμό. Μερικοί άρχισαν να μιλούν για το «υπεύθυνο άτομο». Έτσι έγιναν αναρχικοί.

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ «KARA»

Αυτές οι ομάδες, τα άτομα και οι αναλύσεις τους αντιπροσωπεύτηκαν σε μια μηνιαία έκδοση που ονομάστηκε «YENI OLGU» («Νέο Φαινόμενο»). Η πολιτική της έκδοσης αυτής ήταν να δημιουργήσει μια πλατφόρμα για τη νεολαία στα χρόνια της στρατιωτικής δικτατορίας. Αν και η διάρκεια της ήταν μικρή, η «YENI OLGU» πέτυχε στις προσπάθειές της. Η πλατφόρμα που υιοθετήθηκε βοήθησε να αποδειχθεί σε κάθε έναν από τους αρκετούς τότε κλειστούς επαναστατικούς κύκλους ότι υπήρχαν κι άλλοι που σκέφτονταν για τα ίδια προβλήματα.

Μ' αυτή τη βάση επικοινωνίας οι κύκλοι αυτοί άρχισαν ν' αναπτύσσουν και να ανταλλάσσουν ιδέες κι απόψεις. Η επικοινωνία αυτή μπορεί να διέλυσε κάποιους κύκλους, αλλά σύντομα νέοι γεννήθηκαν με μια θαυμαστή ποικιλία. Άρχισαν, για παράδειγμα, να τίθενται ζητήματα οικολογίας, φεμινισμού, αντιμιλιταρισμού κ.ά. Μερικοί από τους κύκλους αυτούς άρχισαν να ενδιαφέρονται άμεσα για τις αναρχικές ιδέες, αλλά και να τις εκφράζουν.

Το μηνιαίο περιοδικό «AKINTIYA KARSI» («Νέα Αντιπολίτευση»), γεννήθηκε κατ' αυτό τον τρόπο. Αν και κανείς δεν μπορεί να το ονομάσει αναρχικό περιοδικό, εν τούτοις ήταν μια καθαρά αντιεξουσιαστική έκδοση.

Μετά την έκδοση του «AKINTIYA KARSI», ιδρύθηκαν από πρώην σοσιαλιστές που είχαν προσχωρήσει στις αντιεξουσιαστικές/αναρχικές ιδέες, οι Εκδόσεις «SOKAK» («Δρόμος»). Η σπουδαιότητα της ίδρυσης των εκδόσεων αυτών ανάγεται στο γεγονός ότι δημοσιεύθηκε το πρώτο βιβλίο αναρχικής προοπτικής στην Τουρκία, που ήταν το βιβλίο της Ίντα Μετ «Κροστάνδη 1921», που είναι μια κριτική ενάντια στο Στάλιν και στη πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.

Το 1986 μερικά νέα μέλη των Εκδόσεων «SOKAK» άρχισαν να εκδίδουν το μηνιαίο περιοδικό «KARA» («Μαύρο»). Υπήρξε αρκετό ενδιαφέρον για το πρώτο του τεύχος και από το κοινό και από κάποιους κύκλους της αριστεράς. Στο «KARA» η κοινωνία υποβαλλόταν σε κριτική για την κατανόηση που παρείχε στην κρατική πρακτική, υπήρχαν άρθρα για την εκπαίδευση και για την ανευθυνότητα του ατόμου κι αυτά αποτέλεσαν αντικείμενα κριτικής. Η στάση αυτή του «KARA» δημιούργησε κάποιο ενδιαφέρον σε μερικούς μαρξιστικούς κύκλους, που δεν έβλεπαν τις αναρχικές ιδέες ως κάτι το αρνητικό, αλλά, αντίθετα, ως ένα φάσμα ευγενών πολιτικών ιδεών και όχι, πάντως, σαν πρακτική παρέμβασης στην καθημερινή πραγματικότητα. Ακόμα μερικά μέλη των κύκλων αυτών ήσαν συμπαθούντες προς μια αναρχική κοινωνία. Αυτοί όλοι χαιρέτισαν την ανάδυση των αναρχικών ιδεών στην Τουρκία, αλλά σαν κάτι το μη πρακτικό. Και, φυσικά, αυτός ο κόσμος ήταν ο πρώτος αγγελιοφόρος των αναρχικών μηνυμάτων που έκαναν να μεταπηδήσουν πολλοί από τον μαρξισμό στις αναρχικές ιδέες.

Οι προοπτικές του «KARA» επηρέασαν και τους περισσότερο ενημερωμένους μαρξιστές, αλλά και νεολοιμιστικούς κύκλους, στην τούρκικη πολιτική αρένα.

Η περισσότερο φανερή διαφορά του «KARA» από τ' αριστερά περιοδικά, ήταν ότι αυτό δεν δόξαζε την εργατική τάξη και δεν εμπλεκόταν στα ζητήματα της καθημερινής πολιτικής.

Αντίθετα, επιτιθόταν με ριζοσπαστικό τρόπο, ενάντια στους θεσμούς και στις γενικές απόψεις της κοινωνίας. Είχε στόχο να ελκύσει την προσοχή δια μέσου αυτών των ριζοσπαστικών κριτικών και αναλύσεων, κάτι που ήταν απαραίτητο να γίνει άλλωστε. Για μερικούς μπορεί να ήταν λάθος. Πάντως, αυτό το νεαρό κίνημα που βρισκόταν στις απαρχές του, χρειαζόταν περισσότερο να εξηγήσει τους λόγους της ύπαρξης του μέσω αυτής της αμεσότητας κι έτσι δεν μπορούσε να προχωρήσει σε ανάλυση της καθημερινής πολιτικής της Τουρκίας. Γι' αυτό εξήγησε κι ανέλυσε μόνο κάποιες γενικές ιδέες αυτής της καθημερινότητας. Για παράδειγμα δεν στάθηκε ικανό να υιοθετήσει μια όσο το δυνατόν αυθεντική απάντηση στο πρώτιστο πολιτικό πρόβλημα της Τουρκίας, που είναι το Κουρδικό Ζήτημα.

Το «KARA» τόνισε δυο πράγματα: Την σπουδαιότητα και την ανάγκη των ατομικών υπευθυνότητων και την ανεξαρτησία του ατόμου απ' την κοινωνία, ενώ ήταν αδύνατον να εκφράσει απόψεις πάνω στο ζήτημα της οργάνωσης των ατομικότητων αυτών σ' ένα γενικότερο κίνημα. Δεν ήταν ικανό να προσφέρει ένα εναλλακτικό μοντέλο οργάνωσης απέναντι στους πρώην μαρξιστές, που υπέφεραν κάτω από το λενινιστικό μοντέλο πολιτικής οργάνωσης στην Τουρκία.

Το «KARA» σταμάτησε την έκδοση του το Νοέμβριο του 1987, μετά το 12^ο τεύχος του. Την εποχή αυτή επικρατούσε μπερδεμα και όχι καλή οργάνωση μεταξύ των αναρχικών, που οι περισσότεροι ήταν φοιτητές και σπουδαστές. Μετά το «KARA» εμφανίστηκαν τέσσερις αυτόνομες ομάδες από τους εναπομείναντες. Μια απ' αυτές άρχισε να εκδίδει το περιοδικό «EEFENDISIZ» («Χωρίς Αφέντη»), ως συνέχεια του «KARA». Το νέο αυτό περιοδικό συνέχισε τις προσπάθειες του πρώτου, μέχρι το σταμάτημα της έκδοσης του, το 1989. Οι άλλες ομάδες προσπάθησαν να καταπιαστούν με πράγματα, σύμφωνα με τις ικανότητες τους και μια απ' αυτές δημιούργησε ένα σχέδιο με το όνομα «ATOLYEA», ενώ αργότερα άρχισε να εκδίδει στη Σμύρνη, το περιοδικό «AMARGI» («Ελευθερία», αρχαία σουμεριακή λέξη).

Σαν συμπέρασμα μπορούμε να πούμε ότι η διαδικασία ανάδυσης των «KARA» και «EEFENDISIZ» ήταν και η ανάδυση των αναρχικών ιδεών στην Τουρκία.

«AMARGI», «ATES HIRSIZI», BIREY YAYINLARI KAI «APOLITIKA»

Ανάμεσα στα 1989 και 1991 οι αναρχικοί στην Τουρκία δεν εκφράζονταν με έντυπα, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι οι αναρχικές ιδέες έχασαν το ενδιαφέρον από την πλευρά κάποιου κόσμου. Αντίθετα, το ενδιαφέρον αυτό αυξήθηκε σε σημείο που ένας μη αναρχικός εκδοτικός οίκος άρχισε να εκδίδει βιβλία που είχαν σχέση με τις αναρχικές ιδέες. Για παράδειγμα, ο εκδοτικός οίκος «Μέτις» τύπωσε το βιβλίο του Πωλ Αβριχ «Φυσιογνωμίες αναρχικών και αναρχοσυνδικαλιστών στη Σοβιετική Επανάσταση».

Το ενδιαφέρον για τις αναρχικές ιδέες και το μεσουράνημα των προηγούμενων 5 χρόνων, έφεραν τη δημιουργία νέων αναρχικών ομάδων. Η πρώτη απ' αυτές ήταν η ομάδα που άρχισε να εκδίδει το «AMARGI», με την συνδρομή του Αντιπολεμικού Συνδέσμου Σμύρνης. Το περιοδικό αυτό άρχισε να εκδίδεται το 1992.

Ένα χρόνο αργότερα μια άλλη αναρχική ομάδα άρχισε να εκδίδει το «ATES HIRSIZI» («Ο Κλέφτης της Φωτιάς») στην Κωνσταντινούπολη. Επίσης, ένας άλλος αναρχικός κύκλος δημιούργησε τον αναρχικό εκδοτικό οίκο Birey Yayinlari.

Πάντως, αυτά τα δύο αναρχικά περιοδικά, το «AMARGI» και το «ATES HIRSIZI», είχαν από την αρχή διαφορετικές προοπτικές. Το πρώτο έδωσε περισσότερη έμφαση στα ζητήματα της ειρήνης, στο δίλημμα της αντίθεσης της ατομικής κοινωνίας και

του ειρηνισμού, ενώ το δεύτερο έθεσε ευθύς εξαρχής το ζήτημα της κοινωνικής επανάστασης, το Κουρδικό εθνικό ζήτημα και το πρόβλημα της οργάνωσης των αναρχικών. Επιπλέον, το «ATES HIRSIZI» έθεσε το πρόβλημα της αναρχικής οργάνωσης σε σχέση με την ήδη υπάρχουσα εμπειρία και τα λάθη που έχουν γίνει στο ζήτημα αυτό. Ακόμα το «ATES HIRSIZI» ήταν ενάντια στον ειρηνισμό, σε αντίθεση με το «AMARGI».

Το καλοκαίρι του 1994 το «AMARGI» πρότεινε στους άλλους αναρχικούς κύκλους να ιδρυθεί μια κολλεκτίβα που να εκδώσει ένα νέο μηνιαίο περιοδικό στη χώρα, στη βάση, όμως, ότι οι επιμέρους διαφορές θα έπρεπε να διατηρηθούν. Επίσης, η πρόταση αυτή συζητήθηκε και με την Αναρχική Ομάδα της Άγκυρας κι επετεύχθη ένα είδος συμφωνίας. Σύμφωνα μ' αυτή το νέο έντυπο θα έπρεπε οπωσδήποτε να ενδιαφερόταν για την καθημερινή πολιτική. Αλλά το «AMARGI» εγκατέλειψε το σχέδιο μετά την συμφωνία, γι' αυτό και η νέα αυτή έκδοση προετοιμάστηκε με τη συνεργασία της ομάδας της Άγκυρας και του «ATES HIRSIZI».

Το νέο περιοδικό που προέκυψε ονομάστηκε «APOLITIKA». Δυστυχώς, αν και το σχέδιο προέβλεπε την καθημερινή του έκδοση, εξελίχθηκε σ' ένα θεωρητικό περιοδικό, όπου κυρίαρχα θέματα ήταν η κατεύθυνση της πάλης και η μορφή της οργάνωσης.

Τέλος, αναρχικοί, για πρώτη φορά, συμμετείχαν στην Πρωτομαγιάτικη εκδήλωση, με μαύρες σημαίες, το 1993 (κάτι που επαναλήφθηκε και το 1994 και μετέπειτα), στην Κωνσταντινούπολη, στην Άγκυρα και σε άλλες πόλεις. Η πρώτη παρουσία τους, όμως, δημιούργησε ρεγάλο ενδιαφέρον για τα Μ.Μ.Ε. που έκαναν ειδικά ρεπορτάζ για τους αναρχικούς και ανακοίνωσαν ότι «επιτέλους, έχουμε και τους δικούς μας αναρχικούς» (!).

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Η Τουρκία είναι μια χώρα, όπου αν και οι λαϊκές δυνάμεις έχουν κατασταλαεί αλύπητα και σκόπιμα έχουν κρατηθεί παροπλισμένες από την αστική τάξη, κυρία στη δεκαετία του '80, εν τούτοις από στιγμή σε στιγμή μπορεί να αναδυθεί ένα μεγαλειώδες λαϊκό κίνημα.

Πρώτα απ' όλα μπορούμε ήδη να μιλήσουμε για την ύπαρξη ενός αυθόρμητου και δυναμικού εργατικού κινήματος. Μόλις τέσσερα χρόνια πριν μια δυναμική διαδήλωση ανθρακωρύχων από τον Ζουγκουλντάκ στην Άγκυρα, δημιούργησε μεγάλο πανικό στην αστική τάξη. Ακόμα, από τη στιγμή που τα αιτήματα αυτής της δραστηριότητας είναι περιορισμένα στην οικονομική σφαίρα και μόνο, η αστική τάξη είναι ικανή να ελέγχει στο τέλος όλες αυτές τις δραστηριότητες.

Από την άλλη πλευρά, το Κουρδικό Ζήτημα είναι ένας άλλος σημαντικός παράγοντας στην πολιτική και καθημερινή ζωή της Τουρκίας. Αν και δεν έχει την ανάλογη προσοχή από τα Μ.Μ.Ε., ο εμφύλιος πόλεμος στη νοτιοανατολική Τουρκία, όπου ζει ο κουρδικός λαός, μαίνεται.

Να γιατί εάν κάποιος θέλει να κάνει επαναστατική πολιτική στην Τουρκία δεν μπορεί να αγνοήσει το Κουρδικό Ζήτημα.

Πάντως, το Κουρδικό καθοδηγείται από μια εθνικιστικο-σταλινική ηγεσία. Ο κουρδικός λαός εμφανίζεται ότι είναι προορισμένος ν' αλλάξει το στάτους κβο της Τουρκίας προς όφελός του. Όλη η καταστολή και ο βρώμικος πόλεμος του τουρκικού κράτους ενάντια στον κουρδικό λαό δεν οδηγεί την αστική τάξη πουθενά, γιατί οι

Κούρδοι αντιστέκονται σθεναρά. Επί πλέον υπάρχει ένας άλλος πολιτικός παράγοντας, που θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη. Είναι το ριζοσπαστικό ισλαμιστικό κίνημα. Το στρατιωτικό καθεστώς που στη δεκαετία του '80 είχε σκόπιμα προωθήσει το ριζοσπαστικό ισλαμισμό στην πολιτική σκηνή, είχε σκοπό να εξαφανίσει κάθε άλλη μορφή πολιτικής οργάνωσης και να δημιουργήσει ένα νέο τύπο πατριωτισμού. Αν και το κίνημα αυτό κι οι αρχηγοί του βρίσκονται στην υπηρεσία της αστικής τάξης, ο λαός διαλέγει το κίνημα αυτό για να δείξει ότι είναι ενάντια στο σκληρό καπιταλισμό που υπάρχει στην Τουρκία σήμερα. Όπως γίνεται παντού στον κόσμο, όταν η επαναστατική φωτιά ξεφουσκώνει, ο λαός συχνά διαλέγει τον αντίθετο δρόμο ενάντια στο σύστημα. Με βάση την άποψη αυτή πρέπει να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε τον ριζοσπαστικό ισλαμισμό σαν ένα περίπλοκο ζήτημα, που είναι εμπόδιο για την επανάσταση, αλλά και σημάδι της λαϊκής δυσαρέσκειας.

Οι αριστερές ομάδες έχουν πια ηττηθεί στην Τουρκία. Οι σοσιαλδημοκράτες που είναι στον κυβερνητικό συνασπισμό (Σ.τ.μ.: Το κείμενο γράφτηκε αρκετά πριν την άνοδο του Ερμπακάν στην εξουσία), βρίσκονται πολύ μακριά από το να οργανώσουν μια αποτελεσματική δράση. Γι' αυτό και ο λαός φαίνεται ότι δεν περιμένει τίποτα απ' αυτούς πια. Παράλληλα, η επιρροή τους είναι χαμηλότερη παρά ποτέ. Η μαρξιστική αριστερά βρίσκεται κι αυτή σε φθίνουσα πορεία, όπως σε όλο τον κόσμο. Μερικοί ρεφορμιστές μαρξιστές προσπάθησαν να αναζωογονήσουν το ενδιαφέρον του κόσμου, αλλά δεν βρήκαν την υποστήριξη που ανέμεναν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο Λαός είναι δυσαρεστημένος από το καθεστώς και ψάχνει για κάτι εναλλακτικό. Η αστική τάξη είχε πετύχει στο να ανακόψει την πορεία της νεολαίας και της διανοήσης με το στρατιωτικό πραξικόπημα του 1980. Αλλά ο λαός δείχνει τη δυσαρέσκεια του, με τη συμμετοχή σε μαχητικές κινητοποιήσεις, με την κουρδική εξέγερση και την υποστήριξη του ριζοσπαστικού ισλαμισμού.

Εντούτοις η ιδέα της κοινωνικής επανάστασης δεν έχει γίνει ακόμα δημοφιλής στον δυσαρεστημένο λαό. Όλες οι αριστερές ομάδες κι οργανώσεις χάνουν σταδιακά την υποστήριξη και την αξιοπιστία τους.

Μπροστά στην κατάσταση αυτή χρειάζεται μια νέα επαναστατική σκέψη που να καταστήσει την ιδέα της επανάστασης και πάλι δημοφιλή. Μόνο μια νέου τύπου αναρχική επαναστατική προσέγγιση θα ελκύσει τις επαναστατικές δυνατότητες του δυσαρεστημένου λαού.

Η τουρκική κοινωνία ζει σε μεγάλη διαφθορά, που έχει προκληθεί από το καπιταλιστικό σύστημα. Όλοι οι ηθικοί, πολιτικοί και οικονομικοί δεσμοί της χώρας βρίσκονται υπό καθεστώς διαφθοράς.

Εδώ το αναρχικό κίνημα θα πρέπει να υψώσει τη σημαία του μίσους του λαού ενάντια στη διαφθορά αυτή. Και για να το πετύχουν αυτό οι αναρχικοί θα πρέπει να απαλλαγθούν από τον ατομικισμό, την περιθωριοποίηση και την ανευθυνότητα. Θα πρέπει να οργανωθούν σαν ένα νέο πολιτικό κίνημα. Μόνο τότε οι αναρχικοί θα είναι ικανοί να κινητοποιήσουν τον λαό και να θέσουν σε κίνηση τα διδακτικά και δημιουργικά του ένστικτα. Το κύριο πρόβλημα του αναρχικού κινήματος στην Τουρκία, λοιπόν, σήμερα, είναι να γίνει επαναστατικό και να επέμβει άμεσα στη ζωή του λαού. Να μην μείνει φοιτητικό κίνημα και ν' απλωθεί παντού στο λαό. Να δημιουργήσει την προοπτική ενός επαναστατικού κινήματος ενάντια στη συνολική διαφθορά.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟ «ATES HIRSIZI»

Η ακόλουθη συνέντευξη έγινε μ' ένα σύντροφο από το «ATES HIRSIZI», τον Δεκέμβριο του 1995, στην Κωνσταντινούπολη.

Μπορείτε να μας πεις για το «ATES HIRSIZI» και πώς αυτό άρχισε;

Οι περισσότεροι φίλοι μας απ' το εξωτερικό ζητούν να τους πούμε την ιστορία του αναρχικού κινήματος στην Τουρκία. Δεν υπάρχει μια τέτοια ιστορία, παρά μόνο ελάχιστοι μεμονωμένοι αναρχικοί. Το «ATES HIRSIZI» σαν ομάδα, σχηματίστηκε στα τέλη του 1992 από μερικούς πρώην σοσιαλιστές που είχαν προβλήματα με το μαρξισμό κατά την διάρκεια της κατάρρευσης των «σοσιαλιστικών» κρατών. Οι περισσότεροι είχαν σοσιαλιστική ή μαρξιστικο-λενινιστική προϊστορία.

Μερικοί από μας είμαστε Τούρκοι και μερικοί Κούρδοι και προερχόμαστε τόσο από την τούρκικη αριστερά, όσο και από το χώρο του εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος του Κουρδιστάν. Ειδικά μετά το φασιστικό πραξικόπημα στην Τουρκία το 1980, αρκετοί επαναστάτες στη χώρα αυτή φυλακίστηκαν κι εμείς είμαστε κάποιοι απ' αυτούς. Ενώ ήμασταν στις φυλακές, άρχισε μια θεωρητική αναζήτηση και συνειδητοποιήσαμε ότι υπήρχαν βαθιές αντιθέσεις και μειονεκτήματα στη μαρξιστικολενινιστική θεωρία. Η αναζήτηση αυτή κατέληξε στις αναρχικές ιδέες. Ως πρώτο βήμα σκεφτήκαμε ότι θα ήταν σημαντικό να έχουμε μια αναρχική έκδοση, να εκφραστούμε μέσα απ' αυτή και να πλησιάσουμε κι άλλο κόσμο. Το αποτέλεσμα αυτής της δραστηριότητας ήταν το «ATES HIRSIZI» στα τέλη του 1992.

Πώς γεννήθηκε ένα όνομα σαν κι αυτό; Τι σημαίνει;

Για χρόνια έχουμε υποφέρει από πολύ βαριά πολιτικά ονόματα ή τίτλους στις εφημερίδες μας, όπως «Δύναμη», «Νίκη», «Επαναστατικό προλεταριάτο» κλπ. Σκεφτήκαμε ότι ο κόσμος στην Τουρκία έχει μπουχτίσει από τέτοια ονόματα κι έτσι αυτός ήταν ένας απ' τους λόγους που δεν θελήσαμε να δώσουμε ένα πολιτικό όνομα.

Ates Hirsizi σημαίνει κλέφτες της φωτιάς. Δεν ξέραμε πολλά για τον Προμηθέα. Σκεφτήκαμε ότι ήταν κάτι το ρομαντικό. Μερικές απ' τις ιδέες μας, όμως, έχουν να κάνουν με τη φωτιά, επειδή νομίζουμε ότι η επανάσταση είναι κάτι, περισσότερο ή λιγότερο, σα μια φωτιά που αρχίζει από μια γωνιά του κόσμου και θα τον κάψει όλο. Αυτή η φωτιά, βέβαια, δεν μπορεί ν' αρχίσει από μας, γιατί έχει ήδη αρχίσει πριν από μας. Έτσι θα είναι καλύτερα να κλέψουμε τη φωτιά από κάπου και να τη βάλουμε σ' ένα άλλο μέρος.

Εκτός από το περιοδικό έχετε εκδώσει και μερικά βιβλία στα τουρκικά. Μπορείτε να μας πείτε γι' αυτό;

Οι αναρχικές ιδέες είναι κάτι νέο στην Τουρκία. Πριν το 1980 υπήρχε ένα τεράστιο σοσιαλιστικό αριστερό κίνημα. Πάντως, οι αναρχικές ιδέες δεν υπήρχαν. Η ιστορία και οι βασικές αρχές των αναρχικών ιδεών δεν ήταν γνωστές. Ένα περιοδικό δεν είναι αρκετό να δώσει όλες αυτές τις πληροφορίες. Πρώτον, γιατί θα γινόταν βαρετό και, δεύτερον, γιατί οι πληροφορίες που θα είχε θα ήταν σύντομες και θα χανόταν έτσι ο χαρακτήρας τους. Έτσι σκεφτήκαμε ότι θα ήταν σημαντικό να δημιουργήσουμε έναν εκδοτικό οίκο. Κι έτσι, βασιζόμενοι στην ιδέα αυτή, φτιάξαμε τις εκδόσεις «ΧΑΟΣ».

Πάνω σ' αυτό έχουμε ακόμα κάποιες ιδέες. Αρκετός κόσμος, ακόμα και αναρχικοί, έχει αρνητική άποψη για το χάος. Αλλά δεν συμφωνούμε. Αντιλαμβανόμαστε το χάος

με τη θετική του έννοια. Χάος είναι η φυσική ισορροπία του κόσμου και του σύμπαντος.

Κυρίως θέλουμε να δημοσιεύσουμε ιστορικά βιβλία για το αναρχικό κίνημα, όπως για το αναρχικό κίνημα της Ρωσίας κατά τη διάρκεια της επανάστασης, την Ισπανική Επανάσταση και άλλα επαναστατικά κινήματα, τις συνθήκες που γεννήθηκαν και τις αρχές τους.

Για να μπορέσουμε να κάνουμε πράξη αυτά τα σχέδια, έχουμε ήδη αρχίσει να δημοσιεύουμε μερικά μεγάλα βιβλία για τις αναρχικές ιδέες. Έχουμε ήδη δημοσιεύσει δυο προσούρες στα τούρκικα, το «Τι είναι αναρχισμός», που δίνει μια σύντομη ιδέα, μέσα σε 48 σελίδες και το «Ο αναρχισμός είναι ο σκοπός για την επανάσταση», που είναι μια κριτική στο μαρξισμό και όπου προτείνουμε τις αναρχικές ιδέες σαν ένα τρόπο επαναστατικής πάλης. Τον Οκτώβρη του 1995 δημοσιεύσαμε ένα βιβλίο με τίτλο «Τουρκία: Προς μια νέα γέννηση», που είναι μια αναρχική ανάλυση για την παρούσα κατάσταση στην Τουρκία. Μέχρι τώρα έχουμε μεταφράσει δυο άλλα σπουδαία βιβλία. Το ένα είναι του Αμπέλ Παζ «Ντουρούττι. Ο ένοπλος λαός», (Σ.τ. μ.: έχει ήδη κυκλοφορήσει) καθώς και το «Μανιφέστο του Unabomber», για τον ισπανικό εμφύλιο πόλεμο και το άλλο είναι το «Αναρχισμός» του Τζωρτζ Γούντκοκ. Προετοιμάζουμε ένα ακόμα μεγάλο βιβλίο, το «Ζώντας τη ζωή μου» της Έμμα Γκόλντμαν, που μεταφράζεται ήδη από κάποιους φίλους στην Αγγλία. Το επόμενο καλοκαίρι θα έχουμε 3 ή 4 βιβλία που μπορούμε να τα προωθήσουμε στην Τουρκία. Με τα βιβλία αυτά νομίζουμε ότι μπορούμε να εισαγάγουμε τις αναρχικές ιδέες στη χώρα.

Εκτός απ' τις εκδόσεις ποια είναι η άλλη σας πρακτική ως «ATES HIRSIZI»;

Μέχρι στιγμής δεν είμαστε σε θέση να οργανώσουμε τις δικές μας δραστηριότητες. Βρισκόμαστε μόνο στη θέση να παρακολουθούμε άλλες δραστηριότητες των σοσιαλιστών, των Κούρδων ή άλλων. Για παράδειγμα τις διαδηλώσεις για τη 1^η Μάη, τις επιθέσεις ενάντια στους Αλεβίτες ή στους Κούρδους, εδώ στην Κωνσταντινούπολη ή αλλού. Ακόμα υπάρχουν και μερικοί φίλοι στα πανεπιστήμια. Προσπαθούμε να αποκαταστήσουμε επαφές με κόσμο από διάφορους κύκλους, γιατί το πρόβλημά μας είναι ότι πρώτα πρέπει να συστηθούμε ως αναρχικοί. Μετά πρέπει να βρούμε έναν τρόπο οργάνωσης. Κάνουμε πολλές τέτοιες εσωτερικές συζητήσεις γι' αυτά τα ζητήματα. Μετά την αποκατάσταση των επαφών μας σχεδιάζουμε να οργανώσουμε τις αναρχικές μας δραστηριότητες σε όλη τη χώρα.

Δεν έχουμε ακούσει πολλά για την ιστορία των αναρχικών ιδεών στην Τουρκία. Υπάρχει μια τέτοια ιστορία;

Φυσικά υπάρχει μια προϊστορία. Αλλά όταν λέμε τη λέξη ιστορία ο κόσμος περιμένει πάρα πολλά. Η ιστορία μας μπορεί να πάει πίσω στο 1986, όταν κάποιοι φίλοι - κάποιοι αναρχικοί - συνενώθηκαν και άρχισαν να εκδίδουν το αναρχικό περιοδικό «KARA». Αυτή είναι η πρώτη εμφάνιση των αναρχικών ιδεών στο πολιτικό σκηνικό της Τουρκίας. Πριν απ' αυτό υπήρχε κάποιος «εναλλακτικός» κόσμος που είχε προβλήματα με τους μαρξιστές, αλλά δεν εκφραζόταν ως αναρχικός. Ξέρουμε, ακόμα, ότι πριν το 1980, το 1979 μάλιστα, σε μερικά πανεπιστήμια κάποιος κόσμος φώναζε το σύνθημα «Κάτω η εξουσία». Δεν ξέρουμε ποιοι ήταν και τι έκαναν. Αλλά είναι βέβαιο ότι δεν υπήρχε αναρχικό κίνημα ή κάποιο είδος αναρχικής οργάνωσης στην Τουρκία πριν το 1980. Έτσι παίρνουμε το 1986 ως αρχή και είμαστε σχεδόν στο 1996. Δέκα χρόνια.

Το «KARA» άρχισε με την εισαγωγή των αναρχικών ιδεών ανάμεσα στον τούρκικο λαό και κυκλοφόρησε 12 τεύχη. Ήταν μηνιαίο. Αρκετά βασικά ζητήματα εμφανίστηκαν στο «KARA». Όπως το ζήτημα της οργάνωσης. Κάποιοι πίστευαν ότι έπρεπε να οργανωθούν οπωσδήποτε και άλλοι ότι ήταν πολύ νωρίς για οργάνωση. Τότε το περιοδικό σταμάτησε την έκδοσή του. Έτσι κάποιοι που προέρχονταν από το «KARA» άρχισαν ν' ασχολούνται μ' ένα νέο περιοδικό, το «EFENDISIZ», που κι αυτό ήταν προϊόν του αιτήματος για οργάνωση ανάμεσα στην εργατική τάξη, τους σπουδαστές και φοιτητές, τους γυναικείους κύκλους και αλλού. Το περιοδικό αυτό δεν πέτυχε στο στόχο του κι αυτό γιατί δεν υπήρχε συμμετοχή και μετά από ένα διάστημα κάποιοι συντελεστές του απογοητεύθηκαν ή έχασαν τα πιστεύω τους. Τελικά, το περιοδικό σταμάτησε μετά το 6^ο τεύχος του.

Την περίοδο 1989-90 ήταν που η δική μας ομάδα μπήκε στο χώρο των αναρχικών ιδεών. Δεν ξέραμε τίποτα γι' αυτές. Ένας φίλος μας, που ήταν φυλακή, πάντα ακολουθούσε τα δύο προηγούμενα περιοδικά κα» όταν απελευθερώθηκε το 1989, πήγε στο «EFENDISIZ» να βρει κόσμο, αλλά δεν μπόρεσε κι έτσι χάσαμε την επαφή με κάποιους από τους συντελεστές του περιοδικού αυτού. Αργότερα, το 1990-91 καταφέραμε να βρούμε κάποιους φίλους από τις ομάδες αυτές, αλλά είχαμε διαφορές και μόνο ένας συμφώνησε να συμμετάσχει στο «ATES HIRSIZI». Ανάμεσα στα 1989-1992 υπήρξε ένα άλλο περιοδικό που λεγόταν «AMARGI», στη Σμύρνη. Έτσι τα αναρχικά περιοδικά άρχισαν ξανά να εμφανίζονται στην Τουρκία.

Είπατε πριν ότι κάποιοι από σας ήταν στη φυλακή. Έχουμε ακούσει αρκετά για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τουρκία. Μπορείτε να μας πείτε για τις συνθήκες στις τούρκικες φυλακές σήμερα;

Είναι ένα θέμα που σηκώνει πολλή συζήτηση και δεν υπάρχουν θετικά αποτελέσματα εάν συγκρίνουμε την κατάσταση αυτή μ' αυτήν πριν από 20 χρόνια. Δεν είναι μυστικό ότι γίνονται συστηματικά βασανιστήρια στην Τουρκία, στις φυλακές και στα αστυνομικά τμήματα, όταν γίνονται συλλήψεις. Όχι μόνο οι πολιτικοί κρατούμενοι, αλλά και οι παραβάτες του ποινικού δικαίου, οι κλέφτες, οι πόρνες, ο κάθε ένας, βασανίζεται βαριά στην Τουρκία. Στις φυλακές ανάμεσα στα χρόνια 1980 και 1984 γίνονταν πολύ σκληρά και συστηματικά βασανιστήρια, όπως πολύ λίγη τροφή, άθλιες συνθήκες, καθόλου δικαιώματα, έλλειψη εφημερίδων, επισκεπτηρίου και αλληλογραφίας. Αλλά οι επαναστάτες απάντησαν με μαζικές απεργίες πείνας, όπου περισσότερα από 30-40 άτομα πέθαναν. Μετά απ' αυτά οι συνθήκες άλλαξαν λίγο, αλλά το πρόβλημα παραμένει. Μπορείς να κάνεις μια απεργία πείνας και να κερδίσεις κάποια πράγματα. Αλλά ποτέ δεν σταθεροποιούνται και μπορεί να σταματήσουν να ισχύουν με μια νέα κυβέρνηση. Αυτό σημαίνει ότι όταν είσαι στη φυλακή πρέπει να αντιστέκεσαι συνέχεια. Να γιατί η απεργία πείνας και η αντίσταση στη φυλακή είναι μέρη της καθημερινής μας ζωής. Εάν συγκρίνουμε την κατάσταση αυτή μ' αυτήν πριν από 15 χρόνια, δεν μπορούμε να πούμε ότι σήμερα είναι καλύτερα, επειδή τώρα η Τουρκία ενώθηκε τελωνειακά με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το κράτος έχει άλλο αέρα εξουσίας και μπορεί να συνεχίσει περισσότερο και συστηματικότερα απ' ότι πριν.

Καταλαβαίνουμε ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός πολιτικών κρατουμένων. Ποιος είναι αυτός ο αριθμός;

Ο ακριβής αριθμός δεν μπορεί να εξακριβωθεί ποτέ, γιατί κάθε βδομάδα υπάρχει νέο κύμα καταστολής και 20-30 άτομα συλλαμβάνονται. «Προς το παρόν, ο αριθμός των πολιτικών κρατουμένων (μαζί με τους 200 περίπου φυλακισμένους δημοσιογράφους) είναι 15.000. Ο συνολικός αριθμός των κρατουμένων σε όλη τη χώρα είναι περίπου 50.000. Οι 10.000 είναι Κούρδοι, κυρίως του Ρ.Κ.Κ.

Τι πιστεύετε για το Κουρδικό Ζήτημα;

Είναι ένα πολύ συζητήσιμο και αμφιλεγόμενο ζήτημα, επειδή κι εμείς προερχόμαστε από τις γραμμές του εθνικοαπελευθερωτικού κουρδικού κινήματος. Όταν ενωθήκαμε με τους άλλους αγωνιστές στο Κουρδιστάν, δεν το κάναμε για να παλέψουμε για τη δημιουργία ενός νέου κράτους και νέων αφεντικών. Βασικά θέλαμε ελευθερία και ισότητα για όλους, όχι μόνο για τους Κούρδους, αλλά για όλο τον κόσμο. Εκείνη την εποχή ο μαρξισμός-λενινισμός ήταν που μας οδήγησε να κάνουμε ό,τι κάναμε, επειδή στα χωριά, στα βουνά μας μόνο το Μαρξ και το Λένιν ανακαλύψαμε. Όταν, όμως, ανακαλύψαμε τις αναρχικές ιδέες, θα μπορούσε να υπάρξει αναρχικό κίνημα στο Κουρδιστάν.

Τέλος πάντων, σήμερα βρισκόμαστε σε μια κατάσταση που δεν πιστεύουμε σ' ένα έθνος. Το έθνος είναι κάτι το τεχνητό που φτιάχτηκε από την άρχουσα τάξη. Γι' αυτό αρνούμαστε όλα τα κράτη, συμπεριλαμβανομένου κι αυτού για το οποίο οι Κούρδοι μάχονται σήμερα. Και, φυσικά, το λέμε ανοιχτά αυτό στους Κούρδους.

Ποια είναι η θέση των γυναικών στην τουρκική κοινωνία;

Νομίζω ότι έχετε συνειδητοποιήσει, γυρνώντας στους δρόμους κατά τη διάρκεια της μικρής σας παραμονής εδώ. Είναι η χειρότερη απ' οπουδήποτε στον κόσμο. Εάν συγκρίνουμε την κατάσταση με άλλες χώρες της Μ. Ανατολής, μπορεί να έχουμε γυναίκες με ξεσκέπαστο πρόσωπο στους δρόμους, αλλά μετά τα αποτελέσματα των νέων εκλογών η κατάσταση θ' αλλάξει (Σ.τ.μ. οι ισλαμιστές στις εκλογές του Δεκέμβρη του 1995 κέρδισαν τις περισσότερες έδρες στη βουλή). Πρώτα απ' όλα οι γυναίκες είναι κλεισμένες στο σπίτι, μακριά απ' την κοινωνική ζωή. Ο μόνος αναγνωρισμένος τύπος σχέσης άντρα και γυναίκας είναι ο γάμος. Έτσι η οικογένεια ως θεσμός επικρατεί. Πάντως, υπάρχουν προσπάθειες για να σπάσει αυτός ο κύκλος. Στις γραμμές των σοσιαλιστών, τουλάχιστον, αναγνωρίζεται το πρόβλημα, αν και δεν έχουν προτάσεις να κάνουν για το ζήτημα. Έπειτα υπάρχουν κάποιες μεμονωμένες μορφωμένες φεμινίστριες (ακαδημαϊκοί), που έχουν θέσει το ζήτημα αρκετές φορές. Έχουμε σαν ομάδα και γι' αυτό κάποια σχέδια. Σχεδιάζουμε να επιτεθούμε σ' αυτό τον τόσο θεμελιώδη θεσμό της τούρκικης κοινωνίας, που είναι η οικογένεια και ο γάμος. Μερικές φορές δημοσιεύουμε κείμενα στις τοπικές διαλέκτους και καλούμε τα νέα κορίτσια να μην παντρεύονται, επειδή αυτό είναι ηλίθιο και θα χάσουν την ταυτότητα τους κι επίσης να μην πιστεύουν σε όλα αυτά. Η κατάσταση δεν έχει γίνει αντικείμενο κριτικής από κανέναν στην Τουρκία. Οι σοσιαλιστές πάντα θέλουν αρκετά δικαιώματα για τις γυναίκες, αλλά ποτέ δεν επιτίθενται στο θεσμό του γάμου. Νομίζουμε ότι θα πρέπει να ταρακουνήσουμε λίγο τα πράγματα.

Μας είπες προηγούμενα για ένα αναρχικό περιοδικό για ομοφυλόφιλους και λεσβίες στην Τουρκία.

Στην Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Άγκυρα και στις άλλες μεγάλες πόλεις της Τουρκίας υπάρχουν αρκετοί ομοφυλόφιλοι και λεσβίες φίλοι. Αλλά αυτή είναι μια τόσο συντηρητική κοινωνία και δεν είναι ικανοί να εκφραστούν. Ανάμεσα στις γραμμές των σοσιαλιστών δεν είναι καλοδεχούμενοι τόσο πολύ, επειδή μερικοί αριστεροί πιστεύουν ότι αυτή τους η επιλογή είναι αρρώστια. Να γιατί αυτοί αισθάνονται περισσότερο κοντά στους αναρχικούς κι έχουμε επαφές μαζί τους. Μερικοί απ' αυτούς είναι αναρχικοί. Έτσι άρχισε και η έκδοση κάποιων περιοδικών. Το πρώτο είναι το «KAOS GL», που εκδίδεται στην Άγκυρα. Εμείς το διανέμουμε εδώ στην Κωνσταντινούπολη. Ακόμα μαθαίνουμε διάφορα απ' αυτούς.

Πρέπει να δεχθούμε ότι μείναμε κατάπληκτοι όταν ήμασταν έξω και είδαμε αρκετούς άντρες να φιλούν, να είναι φιλικοί, να κρατούν το χέρι του άλλου. Δεν βλέπεις κάτι τέτοιο στη Δύση...

Είναι μια τούρκικη και κουρδική παράδοση. Το να αγγίξεις το φίλο/φίλη σου είναι σπουδαίο. Πάντα αγγίζεις το φίλο σου, αλλά όχι όταν είναι κορίτσι, φυσικά, ακόμα κι αν είναι αδερφή σου ή συγγενής σου. Δεν μπορείς ακόμα και να την κοιτάξεις. Αλλά ανάμεσα στους άντρες πάντα υπάρχει το άγγιγμα από τον ένα στον άλλον. Είναι ένας τρόπος ν' αποδείξεις την ελικρίνειά σου. Δεν έχει τίποτα να κάνει με ομοφυλόφιλους ή λεσβίες.

Αλλά οι ομοφυλόφιλοι κι οι λεσβίες έχουν τα δικά τους στέκια στις μεγάλες πόλεις. Για παράδειγμα, στην Κωνσταντινούπολη υπάρχει ένας δρόμος που κατοικείται αποκλειστικά από ομοφυλόφιλους και λεσβίες, όπου μπορούν να αισθανθούν περισσότερο άνετα όταν περπατούν έξω. Δυστυχώς, είναι ένα μόνο μέρος και μόνο εκεί μπορούν να ζήσουν, όχι αλλού. Ασκείται μια τεράστια καταστολή ενάντια στους ομοφυλόφιλους και τις λεσβίες. Μερικές φορές βιάζονται ή δολοφονούνται.

Τελικά πώς βλέπεις το μέλλον των αναρχικών ιδεών στην Τουρκία;

Θα είναι διαφορετικό απ' οπουδήποτε. Πιστεύω ότι θα επηρεάσει το μέλλον του αναρχικού κινήματος διεθνώς, γιατί οι αναρχικές ιδέες στην Τουρκία έχουν διαφορετική υφή και η κατάσταση εδώ όλο και χειροτερεύει. Αυτό μας ωθεί στο να προετοιμαζόμαστε όλο και περισσότερο. Τεχνικά, θα συνεχίσουμε τις εκδόσεις μας.

Επίσης, ένα άλλο θεωρητικό περιοδικό το «APOLITIKA», που ήδη έχει εκδώσει 3 τεύχη (από την Άγκυρα), είναι μέσα στις δραστηριότητές μας. Το σπουδαιότερο σχέδιό μας είναι να οργανωθούμε με το λαό και να πολεμήσουμε ενάντια στο τουρκικό κράτος. Ο πόλεμος είναι αναπόφευκτος και πολύ κοντά. Κάθε μέρα που περνά μας πλησιάζει. Ο κόσμος ζητάει μια άλλη διέξοδο μέσα από τις αναρχικές ιδέες που ταιριάζουν στις καθημερινές του ελπίδες και προσδοκίες. Ακόμα και στο Κουρδιστάν, επειδή το κράτος ποτέ δεν έχει εκεί οργανωθεί. Η κουρδική κοινωνία είναι αρκετά ξένη στην ιδέα της δημιουργίας ενός σύγχρονου κράτους. Πιστεύω ότι οι αναρχικές ιδέες έχουν μεγάλο μέλλον στη Μέση Ανατολή και στην Τουρκία. Φυσικά εάν δουλέψουμε και δεν είμαστε τεμπέληδες. Οι καρδιές μας είναι πάντα μαζί. Θέλουμε ν' αγκαλιάσουμε όλους τους φίλους απ' όλες τις ηπείρους.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ

ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ

Η ακόλουθη συνέντευξη πάρθηκε από τον Οσμάν, έναν αντιρρησία συνείδησης, μέλος του Αντιπολεμικού Συνδέσμου Σμύρνης και πρώην μέλος της εκδοτικής κολλεκτίβας του αναρχικού περιοδικού «AMARGI», το Δεκέμβρη του 1995 στη Σμύρνη.

Μπορείς να μας πεις πότε ιδρύθηκε ο Αντιπολεμικός Σύνδεσμος Σμύρνης;

Ο Αντιπολεμικός Σύνδεσμος Σμύρνης (ISKD) ιδρύθηκε στις 25 Φλεβάρη του 1994 και ήταν η συνέχεια μιας άλλης οργάνωσης, που είχε ιδρυθεί το Δεκέμβρη του 1992 και είχε τεθεί εκτός νόμου το Νοέμβρη του 1993. Αποφασίσαμε να φτιάξουμε ένα νέο σύνδεσμο και να υλοποιήσουμε το στόχο της δημιουργίας μιας αντιμιλιταριστικής, αντιβίατης κουλτούρας και αντίστασης καθώς κι ενός πολιτικού

κινήματος. Έχουμε αρκετά αντικείμενα δράσης για το σκοπό αυτό. Το ένα είναι η αντίρρηση συνείδησης. Επίσης, ασχολούμαστε με τον πόλεμο στο Κουρδιστάν, με τη σύγκρουση του τούρκικου και του ελληνικού κράτους και την με καθημερινή βία στην κοινωνία. Σαν μια αντίδραση σ' αυτή την καθημερινή βία και την πολιτική βία γενικότερα φτιάξαμε έναν οργανισμό μη βίαιης δράσης.

Σε τι είδους δραστηριότητες επιδιώσατε καθημερινά;

Πολύ συχνά χρησιμοποιούμε το θέατρο, όπως το «θέατρο των καταπιεσμένων». Μαθαίνουμε διάφορες ιδέες και τις χρησιμοποιούμε στην τούρκικη κοινωνία. Ακόμα κάνουμε θέατρο δρόμου κι άλλα πράγματα. Στην Τουρκία είναι δύσκολο να οργανώσεις μια δράση στο δρόμο. Ο ίδιος ο ορισμός του αντιρρησία συνείδησης από μόνος του είναι μια δραστηριότητα. Μπορείς να επεκταθείς λίγο πάνω στην ιδέα σχετικά με το «θέατρο των καταπιεσμένων»;

Είναι λίγο διαφορετικό απ' το θέατρο του δρόμου. Στο θέατρο του δρόμου οι «ηθοποιοί» προσπαθούν να συμμετέχει το ακροατήριο στα όσα κάνουν, αλλά στο τέλος αυτοί που παίζουν δίνουν και το μήνυμα. Στο θέατρό μας πραγματικά μπορείς να παίξεις με τον κόσμο. Ένα παράδειγμα, μια ιδέα, είναι το «αόρατο θέατρο». Δεν λες στον κόσμο ότι παίζεις, ούτε το δείχνεις. Μόνο φτιάχνεις μια κατάσταση κι ο κόσμος νομίζει ότι είναι πραγματικότητα. Αντιδρά σα να είναι πραγματικό.

Έτσι υπάρχει περισσότερη επαφή. Το κάναμε τη διεθνή μέρα της βίας ενάντια στις γυναίκες. Είμαστε σ' ένα φέρυ μποτ κι ο καθένας είχε ένα ρόλο. Μια γυναίκα της ομάδας προσποιήθηκε ότι παρενοχλήθηκε σεξουαλικά από έναν άντρα πάλι της ομάδας. Κάθε ένα μέλος της ομάδας τότε αντέδρασε διαφορετικά. Κάποιοι κατηγορήσαν τη γυναίκα αυτή, κάποιοι άλλοι τον άντρα. Το κάναμε για να δούμε πώς θα αντιδρούσε ο κόσμος. Λοιπόν, ο καθένας στο φέρυ μποτ ήθελε να ρίξει τον άντρα που ενόχλησε τη γυναίκα στη θάλασσα. Εξηγήσαμε μετά ότι ήταν απλά και μόνο ένα θέατρο. Λυπήθηκαν, αλλά ήδη ξέραμε ότι η αντίδρασή τους ήταν πραγματική, γιατί δεν ήξεραν απ' την αρχή ότι ήταν ένα παιχνίδι.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι το Forgm Theatre. Πρώτα παίζεις, μετά παροτρύνεις το ακροατήριο να κάνει το ίδιο και φεύγεις. Δεν φεύγουν όλοι της ομάδας, αλλά κάποιοι. Αυτοί που μένουν βλέπουν πόσο δύσκολο είναι ν' αντιδράσεις σε μια κατασταλτική κατάσταση. Ένα άλλο παράδειγμα, επίσης, είναι το «ανάγλυφο θέατρο». Φτιάχνεις ένα γλυπτό για παράδειγμα που ν' απεικονίζει μια κατασταλτική κατάσταση και καλείς τον κόσμο να το κάνει ότι θέλει. Μπορεί να πάρουν τα μπράτσα του και να τα βάλουν σε άλλο μέρος του σώματος κ.λπ. Ή μπορεί να είναι κι οι ίδιοι μέρος του γλυπτού, του αγάλματος...

Έχετε αρκετές επαφές με ομάδες ανημιλιταριστών απ' όλο τον κόσμο. Το 1993 διοργανώσατε την ICOM (Διεθνή Συνάντηση Αντιρρησιών Συνείδησης), εδώ στη Σμύρνη. Μπορείς να περιγράψεις τις σχέσεις σας με τις άλλες ομάδες από το εξωτερικό;

Αυτές οι επαφές είναι πολύ σπουδαίες για μας. Όχι μόνο για την αλληλεγγύη, επειδή νιώθουμε και δεχόμαστε περισσότερο την κρατική καταστολή από άλλους, αλλά περισσότερο για να δίνουμε και να παίρνουμε ιδέες. Πιστεύουμε ότι ο μιλιταρισμός είναι διεθνής. Η ICOM '93 ήταν ενδιαφέρουσα για μας, αν και δεν είχαμε διεθνή πείρα πριν. Ήταν η πρώτη μας δραστηριότητα προς αυτή την κατεύθυνση. Κάναμε μια συνδιάσκεψη μιας βδομάδας με συμμετοχές από 19 χώρες. Ήταν η θεμελίωση των σχέσεων που έχουμε τώρα. Ήταν κάτι το παράνομο, αλλά το τούρκικο κράτος

δεν στάθηκε ικανό να προλάβει την κατάσταση, να παρέμβει και να δημιουργήσει ένα σωρό προβλήματα στους συμμετέχοντες.

Μπορείς να μας περιγράψεις τις συνθήκες στον τουρκικό στρατό;

Στα 19 σου χρόνια είσαι υποχρεωμένος να πας στο στρατό, όπου υπηρετείς 18 μήνες. Οι συνθήκες είναι πολύ άσχημες. Ο στρατός στην Τουρκία, όπως παντού, είναι ένας θεσμός εκπαίδευσης. Στην Τουρκία είναι κάτι παραπάνω. Ο στόχος είναι, φυσικά, - κι εξαιτίας του πολέμου στο Κουρδιστάν - να σε αναπλάσει ολκοκληρωτικά. Να αφαιρέσει την προσωπικότητά σου από το σώμα σου και να φτιάξει ένα νέο άνθρωπο. Στην τουρκική γλώσσα λένε ότι είσαι μισός άντρας όταν υφίστασαι την περιτομή, όταν είσαι παιδί, κι ολοκληρωμένος άντρας όταν πας στο στρατό. Μόνο μετά το στρατό μπορείς να εργαστείς και να παντρευτείς. Πριν πας στο στρατό σου λένε ότι είσαι ανώριμος. Πηγαίνεις έξω με φίλους, πίνεις κ.λπ. Μετά το στρατό πρέπει να τα σταματήσεις όλα αυτά. Πρέπει να φτιάξεις τη ζωή σου. Έτσι ο στρατός εκπληρώνει αυτό το ρόλο στην κοινωνία. Τρως ξύλο κάθε μέρα. Εάν δεν υπάρχει κάτι αξιόλογο να κάνεις, σου λένε να καθαρίσεις το χώρο, τα κτίρια, να μαζέψεις όλα τ' αποτσίγαρα από κάτω, επί ώρες και ώρες.

Πόσοι είναι αυτοί που αρνούνται να υπηρετήσουν στο στρατό;

Ως τώρα έχουμε 30 αντιρρησίες συνείδησης. Το 1990 είχαμε μόνο δυο, αλλά τότε δεν υπήρχε ανάλογη οργάνωση. Από το Δεκέμβρη του 1992, όμως, είχαμε κι άλλους. Αλλά έχουμε 400.000 λιποτάκτες στην Τουρκία. Φυσικά, δεν έχουν όλοι αυτοί πολιτικά κίνητρα, αλλά νομίζουμε ότι ο αριθμός των αρνητών μπορεί ν' αυξηθεί, αφού δούμε συγκεκριμένα το πρόβλημα.

Μέχρι τώρα το κράτος είναι πολύ αργό και καθυστερημένο στην αντίδρασή του. Δεν έχει ξεκάθαρη πολιτική. Από στιγμή σε στιγμή προσπαθούν να σε πάρουν στο στρατό, αλλά εάν αρνηθείς σε αφήνουν. Δεν θέλουν να δημιουργήσουν ένα τόσο μεγάλο θέμα και γι' αυτό ο κόσμος δε ξέρει τι μπορεί να συμβεί σ' έναν αντιρρησία συνείδησης. Έτσι μετά την πρώτη περίπτωση φυλάκισης ενός αντιρρησία, θα υπάρξει αυτόματα αύξηση των αρνητών.

Υπάρχει κάποιο παράδειγμα φυλάκισης κάποιου αρνητή;

Υπάρχει, αλλά όχι εξαιτίας της άρνησης. Στο τουρκικό σύνταγμα υπάρχει ένα ενδιαφέρον άρθρο. Δεν επιτρέπεται να αποξενώνεται ο κόσμος με την ιδέα του στρατού, αλλά από την άλλη κανείς δεν μπορεί ν' ασκήσει κριτική εναντίά του. Έτσι, όταν κάποιος δηλώσει αντιρρησίας τον φυλακίζουν για τις ιδέες του, αλλά όχι για την άρνησή του. Υπήρξαν μερικές σχετικές δίκες και έχουμε ήδη κόσμο στη φυλακή. Προσωπικά ήμουνα στη φυλακή για 3 βδομάδες, αλλά μετά απαλλάχτηκα.

Υπάρχουν άλλοι τρόποι για να μην πάει κανείς στο στρατό;

Εάν μπορείς ν' αποδείξεις ότι είσαι ομοφυλόφιλος, έχεις μεγάλη πιθανότητα να μην πας. Σε υποβάλλουν σ' εξετάσεις να σε δουν. Ή εάν έχεις ψυχολογικά προβλήματα σε στέλνουν σε στρατιωτικό νοσοκομείο για μήνες και μήνες, με άσχημη περιποίηση. Μετά σου λένε εντάξει είσαι άρρωστος. Ξέρω μερικές τέτοιες περιπτώσεις. Ένας άλλος τρόπος είναι όταν δεν παρουσιαστείς τη μέρα και ώρα που πρέπει, αλλά θα ψάξουν να σε βρουν και θα πας μετά.

ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Η ιστορία του τουρκικού εργατικού κινήματος είναι οριοθετημένη από την κρατική καταστολή, από στρατιωτικά πραξικοπήματα και τέλος από λυσσαλέους αγώνες για την απόκτηση των στοιχειωδών δικαιωμάτων.

A) Οθωμανική Αυτοκρατορία: Τα πρώτα σκιρτήματα.

Τα πρώτα κοινωνικά κινήματα εμφανίστηκαν κατά την περίοδο μεταξύ 1770-1780. Επρόκειτο για καθαρά αμυντικές διεκδικήσεις του τύπου απαίτηση πληρωμής μισθών. Οι λίγες εργατικές οργανώσεις δούλευαν στην παρανομία. Η πρώτη παρόμοια ένωση δημιουργήθηκε απ' τους εργάτες της Τοφάνης κι επέζησε για ένα χρόνο, πριν διαλυθεί απ' την κυβέρνηση.

Από το 1908 και μετά, με την ανακήρυξη της μοναρχίας, οι απεργίες πολλαπλασιάστηκαν κι αυτό συνέβη κύρια στο χώρο των σιδηροδρομικών και θαλάσσιων μεταφορών. Ξεκινώντας από την Κωνσταντινούπολη και τη Σμύρνη, οι απεργίες απλώθηκαν στην Ανατολία και τα Βαλκάνια, στους τομείς του καπνού, της διατροφής, του κάρβουνου και των ορυχείων. Για πρώτη φορά η εξουσία υποχωρεί και παρέχει ορισμένα δικαιώματα στους εργάτες. Μετά από λίγο, όμως, ένας νόμος απαγορεύει ξανά τις απεργίες και τις εργατικές οργανώσεις.

B) Η άνοδος του κεμαλισμού.

Η ρώσικη επανάσταση του 1917 είχε απήχηση και στην Τουρκία, μετά το γυρισμό, μεταξύ άλλων, των αιχμαλώτων πολέμου από τη Σοβιετική Ένωση. Κατά τη διάρκεια των χρόνων αυτών δημιουργήθηκε η Σοσιαλιστική Ένωση καθώς και η Σοσιαλιστική Εργατική Ένωση, που έγινε και η πιο σημαντική οργάνωση στη χώρα κατά την απελευθέρωση της το 1923(*). Στο Σύνταγμα του 1924 δεν αναγνωρίζεται ξανά το δικαίωμα της απεργίας, ούτε αυτό της ένωσης για τους εργάτες. Το 1925 όλες οι κομμουνιστικές κι εργατικές οργανώσεις διαλύθηκαν από το Μουσταφά Κεμάλ (**).

Τον Ιούνιο του 1936 η τούρκικη κυβέρνηση υιοθετεί μια εργατική νομοθεσία δανεισμένη από τη φασιστική Ιταλία, με σκοπό να «προστατευθεί η ασφάλεια και η υπόσταση του κράτους από τις ανατρεπτικές ενέργειες του κομμουνισμού και του αναρχισμού».

Στο εξής τ' αφεντικά θα είχαν το νόμιμο δικαίωμα να απαιτούν 13ωρη εργασία απ' τους εργάτες τους. Άλλωστε από το 1930 ο Κεμάλ είχε ονομαστεί «αιώνιος αφέντης» και το μονοκομματικό του σύστημα ήταν απόλυτα ενσωματωμένο στο κράτος. Πέραν αυτού, η τούρκικη κυβέρνηση διατηρούσε άρρηκτες σχέσεις με την Ιταλία και Γερμανία.

Γ) Αποβιβάζεται ο «θείος Σαμ»

Αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός πατάει πόδι στην Τουρκία. Από τότε ο Λευκός Οίκος παρακολουθεί από κοντά κάθε πολιτική εξέλιξη στη γύρω περιοχή. Το 1952, κάτω από τις συμβουλές της CIA, ιδρύθηκε το συνδικάτο ΤΟΥΡΚ - ΙΣ. Όντας το μόνο νόμιμο συνδικάτο είχε ως ρόλο και σκοπό το φίμωμα κάθε εργατικής διεκδίκησης και την προώθηση της αντί κομμουνιστικής προπαγάνδας. Όπως ήταν φυσικό, το συνδικάτο αυτό ποτέ δε διατύπωσε κάποια διεκδίκηση για απόκτηση συλλογικών συμβάσεων ή του δικαιώματος της απεργίας.

Το πραξικόπημα του 1960 στάθηκε το σημείο εκκίνησης για πολλές παράνομες ενέργειες του τούρκικου λαού για την απόκτηση κοινωνικών δικαιωμάτων. Κάτω από τη Λαϊκή πίεση το Σύνταγμα του 1963 παρέχει το δικαίωμα της απεργίας καθώς και συλλογικές συμβάσεις. Αναγνωρίζει, όμως ταυτόχρονα και το δικαίωμα των αφεντικών για λοκ άουτ.

Κατά το τέλος της δεκαετίας του '60, μπροστά στην άνοδο των λαϊκών κινημάτων, το φασιστικό τούρκικο κόμμα αναλαμβάνει δράση. Ένοπλες ομάδες αυτού του κόμματος και κάτω απ' την προστασία της αστυνομίας, καταλαμβάνουν τις πανεπιστημιακές σχολές και δολοφονούν αυτούς που τους εναντιώνονται.

Ορισμένοι κλάδοι του ΤΟΥΡΚ - ΙΣ διαχωρίζουν τη θέση τους και ιδρύουν τη ΝΤΙΣΚ. Η κυβέρνηση, για να καταπολεμήσει την αυξανόμενη απήχηση του συνδικάτου αυτού στα λαϊκά στρώματα, τροποποιεί την εργατική νομοθεσία μ' ένα σχέδιο νόμου, στα πλαίσια του οποίου θα ήταν αδύνατη η νομιμοποίηση της ΝΤΙΣΚ.

Μπροστά στην κρατική αυτή προβοκάτσια η εργατική τάξη ξεσηκώνεται. Στις 15 Ιούνη 1970 και στις πόλεις Σμύρνη, Σακάρυα και Κωνσταντινούπολη, 70.000 εργάτες σταματούν την παραγωγή. Ειδικότερα στην Κωνσταντινούπολη οι εξεγερμένοι βγήκαν στους δρόμους, όπου εκδηλώθηκαν βίαιες ταραχές και το κράτος αναγκάστηκε να κηρύξει «κατάσταση έκτακτης ανάγκης». Μπροστά στο ξεσηκωμό η κυβέρνηση αναγκάστηκε, τελικά, ν' αποσύρει το σχέδιο νόμου. Η εξέγερση, όμως, δε σταμάτησε. Κράτησε δύο ολόκληρα μερόνυχτα και χρειάστηκε να επέμβει ο Κεμάλ Τουρκλέρ, τότε πρόεδρος της ΝΤΙΣΚ, απευθύνοντας ένα ραδιοφωνικό διάγγελμα και καλώντας τους εργάτες να σταματήσουν τις ταραχές. Αυτές ακριβώς οι ταραχές χαρακτηρίστηκαν ως η πιο μεγάλη πράξη αυθορμητισμού της τούρκικης εργατικής τάξης.

Στις 12 Μάρτη 1971 έχουμε ένα ακόμα πραξικόπημα. Ακόμα μια φορά τα δικαιώματα των εργατών καταστέλλονται με τη βία. Μία απ' τις πρώτες ενέργειες της νέας κυβέρνησης είναι η δημιουργία αντιτρομοκρατικών ομάδων, που έχουν ως αποστολή την καταστολή κάθε πηγής κι εστίας εξέγερσης. Ένας απ' τους στόχους τους ήταν και η τρομοκράτηση των κατοίκων του Κουρδιστάν.

Στους τελευταίους μήνες του 1974 επανέρχεται η «δημοκρατία». Η εργατική τάξη ρίχνεται ακόμα μια φορά σε αγώνες, στην αρχή καθαρά οικονομικούς και κατόπιν πολιτικούς. Έτσι επιτυγχάνεται η κατάργηση των δικαστηρίων ασφαλείας του κράτους, οργάνων που αποτελούσαν καθαρή προέκταση του στρατιωτικού νόμου. Οι πρωτομαγατιάτικες εκδηλώσεις του 1975 και του 1976 αποτελούν επίδειξη δύναμης.

Τον Σεπτέμβρη νέο κύμα απεργιών ξεσπάει. Αυτή ακριβώς την εποχή ο αρχηγός της κυβέρνησης δηλώνει: «Οι φασίστες τρομοκράτες είναι έντιμοι πολίτες που βοηθούν τις δυνάμεις ασφαλείας στον αντιανατρεπτικό τους αγώνα». Εξάλλου το φασιστικό κόμμα διατηρούσε κέντρα εκπαίδευσης σε πολλές μεγάλες πόλεις της χώρας.

Η συγκέντρωση της 1^{ης} Μάη 1977 δέχεται την επίθεση του στρατού. Αποτέλεσμα 37 νεκροί, χιλιάδες τραυματίες, χιλιάδες συλλήψεις. Στο εξής η τρομοκρατική βία του κράτους θα γενικευτεί, με την παρότρυνση της άκρας δεξιάς.

Δ) Το πραξικόπημα της 12^{ης} Σεπτεμβρη 1980.

Κατά τη δεκαετία του '70 η Τουρκία ρίχτηκε στην οικονομική κρίση, με αποτέλεσμα μείωση των μισθών και αύξηση των απολύσεων. Στο κλίμα αυτό οι διαπραγματεύσεις για συλλογικές συμβάσεις αποτυγχάνουν. Τα χρόνια 1980-81 ήταν το τέλος της προθεσμίας για την ανανέωση τους. Μ' ένα ποσοστό πληθωρισμού πάνω από 100%, οι εργάτες διεκδικούσαν μια αύξηση μισθών ανάλογη με την πτώση της αγοραστικής του δύναμης. Τα οικονομικά μέτρα που αποφασίστηκαν το Γενάρη του 1980 κάτω από την πίεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, εμπόδιζαν μια τέτοια αύξηση των μισθών. Έτσι οι διαπραγματεύσεις ακόμα μια φορά καταλήγουν σε αδιέξοδο.

Στην αρχή της χρονιάς το εργοστάσιο «Ταρίς» της Σμύρνης καταλαμβάνεται απ' τους εργάτες. Ο στρατός επεμβαίνει κι ακολουθούν βίαιες ταραχές. Τον Ιούλη

σημειώνονται ταραχές στο Κορούμ. Στην πόλη Φάτσα η αστυνομία καταστέλλει την απόπειρα αυτοδιεύθυνσης της πόλης από τα λαϊκά συμβούλια.

Το Σεπτέμβριο 50.000 χιλιάδες εργάτες απεργούν κι ακόμα 100.000 ετοιμάζονται να τους ακολουθήσουν. Η εξουσία ζητάει τη βοήθεια του στρατού.

Γίνεται το πραξικόπημα. Κάθε ελευθερία αναστέλλεται. Γύρω στα 150.000 άτομα συλλαμβάνονται και 50 περίπου οργανώσεις κι ομάδες, ρεφορμιστικού ή επαναστατικού χαρακτήρα, διαλύονται από το καθεστώς και τα μέλη τους κυνηγιούνται άγρια. Οι 52 ηγέτες του συνδικάτου ΝΤΙΣΚ κατηγορούνται και καταδικάζονται βάσει των άρθρων 141 και 142 του ποινικού κώδικα, που τιμωρούν με την ποινή του θανάτου κάθε τάση εγκαθίδρυσης της κυριαρχίας μιας τάξης πάνω στην άλλη».

Αστυνομικά τμήματα εγκαθίστανται μέσα σε όλα τα εργοστάσια! Για την παραμικρή αντίρρηση ο εργάτης συλλαμβάνεται, βασανίζεται και απολύεται!

Η αρμοδιότητα της διεξαγωγής διαπραγματεύσεων για τις συλλογικές συμβάσεις μεταβιβάζεται στην ανώτατη αρχή. Οι κατακτήσεις των εργατών καταργούνται η μια μετά την άλλη. Καταργούνται τα επιδόματα ανεργίας κα» το χρονικό όριο συνταξιοδότησης ανεβαίνει από 5.000 σε 7.000 μέρες εργασίας.

Το συνδικάτο ΤΟΥΡΚ - ΙΣ δεν χαρακτηρίστηκε ποτέ ως παράνομο και συνέχισε και κατά την περίοδο της δικτατορίας τις επιθέσεις του ενάντια στους εργάτες.

Το Σύνταγμα του 1984 αποφασίζει ότι τα άτομα που πέρασαν από πολιτική δίκη δεν θα έχουν στο εξής το δικαίωμα να οργανώνονται σε συνδικάτα κι επιπλέον το κράτος θα εξασκεί την κηδεμονία του πάνω στα νόμιμα συνδικάτα. Το δικαίωμα της απεργίας δεν απαγορεύεται, αλλά οι νομοθετικές ρυθμίσεις είναι τέτοιες που καθιστούν πολύ δύσκολο, αν όχι αδύνατο, το χαρακτηρισμό μιας απεργίας ως νόμιμης. Ο νόμος της «κατάστασης έκτακτης ανάγκης» υποχρεώνει τους εργάτες ν' αποδίδουν «εθελοντικά» υπερωρίες και σε επιχειρήσεις που θα υποδεικνύει η κυβέρνηση σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης!

Η κρατική καταστολή είναι καθημερινή πραγματικότητα για την τούρκικη εργατική τάξη.

Ο στρατός έπαιξε πάντα καλά το ρόλο του, που δεν είναι άλλος απ' αυτόν του φύλακα των συμφερόντων της αστικής τάξης, του κεφαλαίου, του κράτους και του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Ο στρατός επενέβη αποτελεσματικά κάθε φορά που η εξέγερση των εργατών τράνταξε την εξουσία της οικονομικά κυρίαρχης τάξης, κάθε φορά που η ύπαρξη του κράτους αμφισβητήθηκε και καταδικάστηκε από το λαό.

(*) Ο πόλεμος της ανεξαρτησίας προωθήθηκε απ' τους προύχοντες, που είναι η ανερχόμενη μπουρτζουαζία που θα καταλάβει την εξουσία μετά το 1923.

(**) Ο Λένιν έδωσε σημαντική βοήθεια στο κεμαλικό κίνημα για τον αγώνα του, παρά τη δολοφονία του τότε γραμματέα του Κομμουνιστικού Κόμματος και των συντρόφων του.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ «ΑΤΕΣ ΗΙΡΣΙΖΙ»

Η Τουρκία, η Μέση Ανατολή, η ευρύτερη περιφέρεια μας συνολικά με τις βαθιές αντιθέσεις και τα πολλά κοινωνικά προβλήματα, βρίσκεται στην κεφαλή των συγκρουσιακών πεδίων του κόσμου. Βρισκόμαστε σε μία ασταθή κατάσταση όπου πολλές σύνθετες σχέσεις συναντιούνται και συγκρούονται.

Εδώ, σε μεγαλύτερο βαθμό από οποιαδήποτε περιοχή του πλανήτη, στέκονται δίπλα-δίπλα η χλιδή ενός ανακτόρου και η αθλιότητα των απόκληρων και γι' αυτό είναι ένα μέρος όπου το κοινωνικό μίσος και η οργή μπορούν να αναδύονται πιο εύκολα αφού αντιμετωπίζουμε μια ανοικτή, έκδηλη και έντονη τυραννία. Η Εγγύς και η Μέση Ανατολή, όπου η παραδοσιακή ζωή μπορεί και ελπίζει παρά την εισβολή της βιομηχανίας, είναι περιοχές σημαντικές για το αναρχικό κίνημα.

Είναι το μέρος όπου γεννηθήκαμε και από εδώ στέλνουμε τους πιο θερμούς και εγκαρσίους χαιρετισμούς στους επαναστάτες, τους αναρχικούς όλου του κόσμου.

Θέλοντας να διεξάγουμε τον αναρχικό αγώνα, αγώνα με παράδοση δύο αιώνων, στο χώρο της Μέσης Ανατολής, στοχεύουμε σε μία πολυδιάστατη δραστηριότητα. Αυτή απαιτεί ένα υψηλό επίπεδο πολιτιστικού πλούτου και ένα σκληρό ιδεολογικό, φιλοσοφικό, ηθικό και πολιτικό αγώνα. Γι' αυτό χρειαζόμαστε εφόδια για όλα τα επίπεδα αυτού του αγώνα, αφού άλλωστε για μας δεν αποτελεί προϊόν ενός πρόσκαιρου ενθουσιασμού ή μία παροδική ασχολία. Ο αγώνας μας για ελεύθερη ζωή ξεκινά από το τώρα. Γι' αυτό χρειαζόμαστε ένα ευρύ φάσμα από ενισχύσεις και μέσα για τον αγώνα μας, τη συνεργασία με εθελοντές του Αγώνα για την Ελευθερία από όλο τον κόσμο. Τα κράτη, τα σύνορα. Η γλώσσα, δεν μπορούν να φράξουν το δρόμο για τον κοινό αγώνα, για την οικοδόμηση της συλλογικής ζωής. Να αρνηθούμε την τεχνητή «συνείδηση» που, επί τόσους αιώνες μας επιβάλλουν.

Είμαστε μια χούφτα επαναστάτες που χωρίς να ανήκουμε σε κανένα έθνος, έχουμε δώσει τις καρδιές μας για να γίνουμε κλέφτες της φωτιάς, ενάντια σε όλες τις εξουσίες που έχουν βαθιά ριζωθεί σε μια σκληρή περιοχή όπως η δική μας, όπου κυριαρχεί το αίμα και ο θάνατος.

Οι «κλέφτες της φωτιάς» χρειάζονται εκδόσεις και άλλα μέσα επικοινωνίας για να διαδώσουν τους σκοπούς τους, τα αιτήματά τους και την ιδέα της ελεύθερης ζωής, για να προτάξουν το λόγο τους ικανοποιητικά και σε κάθε γλώσσα.

Το Ates Hirsizi δημιουργήθηκε σαν απάντηση σε αυτήν την ανάγκη. Το Ates Hirsizi, όμως, είναι επίσης και ένα μέσο για να ακούγεται η φωνή όλων των μαχητών της ελευθερίας.

ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ, ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΕΣ, ΓΥΝΑΙΚΕΣ, ΚΑΤΑΠΙΕΣΜΕΝΟΙ. ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΟΜΕΝΟΙ ΕΡΑΣΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ, υποστηρίξτε μας.

Στείλτε μας υλικό και ενωθείτε μαζί μας στον κοινό αγώνα. Ανταλλάξτε μαζί μας ιστορικά στοιχεία ειδήσεις και πληροφορίες. Στείλτε μας πολιτικά, φιλοσοφικά, θεωρητικά άρθρα, ιστορίες, ποιήματα, συνεντεύξεις, φωτογραφίες, σκίτσα. Παρακολουθείστε το Ates Hirsizi και μεταφράστε τα πιο σημαντικά άρθρα στη γλώσσα σας.

ΖΗΤΩ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.

ΔΩΣΤΕ ΤΟ ΧΕΡΙ ΣΑΣ ΠΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΡΟΠΗ.

Η ΑΥΤΑΠΑΤΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Δεν είναι μόνο το κράτος και οι αντιπρόσωποι του Τύπου, που παρατάσσονται με αυτό, αλλά επίσης ένα τεράστιο κομμάτι του δεξιού και αριστερού τύπου πιστεύει ότι υπάρχει ελευθεροτυπία ή θα επιτευχθεί κάποια στιγμή. Στην πραγματικότητα, τίποτα δεν μπορεί να ειπωθεί για το κράτος και τον κυβερνητικό Τύπο. Το κράτος και ο υποτελής του Τύπος προσπαθούν κύρια να πείσουν τον κόσμο για την ύπαρξη της ελευθεροτυπίας. Αλλά είναι δύσκολο να κατανοήσουμε το πώς οι ανταγωνιστικοί

κύκλοι, οι οποίοι είναι άμεσα εκτεθειμένοι στην καταπίεση, είναι επίσης πεπεισμένοι από την αυταπάτη της ελευθερίας του τύπου. Δεν χρειάζεται να γίνονται και να λέγονται πράγματα σχετικά με το πνεύμα των υπαρχόντων κανόνων, αποδεικνύοντας ότι η διπροσωπία της αστικής τάξης μετατρέπεται σε ανωφελή προσπάθεια κάθε φορά. Μέσα σε τέτοια αβεβαιότητα η επαναστατική λογική χάνεται..

Το ζήτημα δεν είναι αν «υπάρχει ή όχι ελευθερία του Τύπου» αλλά αν «μπορεί να υπάρξει ή όχι». Αυτό είναι το επίπεδο που θα έπρεπε να συζητηθεί αυτό το ζήτημα, θα υπάρχει ελευθερία του τύπου, όταν ο σοσιαλιστικός Τύπος δεν θα πιέζεται καθόλου, αλλά θα υποστηρίζεται από διάφορα ταμεία, όπως συμβαίνει στην Ευρώπη: Αν η «Aydinlik» και η «Ozgur Gundem» (οι δύο ριζοσπαστικές σριστερίζουσες καθημερινές εφημερίδες) δεν εμποδίζονται, αλλά απεναντίας υποστηρίζονται, θα σήμαινε αυτό ελευθερία του Τύπου;

Ο Τύπος διαθέτει ένα βασικό χαρακτηριστικό των μέσων μαζικής ενημέρωσης, το οποίο με το λειτουργικό του χαρακτήρα συγκεντρώνει τις ειδήσεις και τη γνώση και περιορίζει την ελευθερία. Όταν αυτό το αντιδημοκρατικό χαρακτηριστικό του Τύπου συναντά την καθοδηγητική του λειτουργία, τότε μεταβάλλεται σε μια άθικτη αθηντία γνώσης υπεράνω της αποφασιστικότητας εκατομμυρίων ανθρώπων.

Παρά τα υπερβολικά χυδαία ψέματά τους και τις αντεπαναστατικές τους επιθέσεις, αν πολλοί ιδεολόγοι αστοί είναι απαλλαγμένοι από όλες τις κοινωνικές αντιδράσεις χάρη στην «ταυτότητα μέλους», του ιερού δελτίου που κατέχουν, τότε αυτή είναι μια φανερή εκμετάλλευση των μαζών, που εξαγνίζεται από την εξουσία τους.

Ο τύπος χρησιμεύει ως μέσο πολιτικής ηγεμονίας των τάξεων που είναι τοποθετημένες στην εξουσία. Επιπλέον τα καπιταλιστικά μέσα ενημέρωσης τα οποία εξολοθρεύουν την ελευθερία και αποβλακώνουν τις μάζες με τους εντατικούς βομβαρδισμούς ψεμάτων, η ελευθερία του τύπου δεν θα είναι υπό συζήτηση ούτε κατά τη διάρκεια του σοσιαλισμού. Από τη στιγμή που όλοι συμφωνούμε ότι η ελευθερία του Τύπου είναι μόνο ένα λαμπερό ψέμα στην καπιταλιστική τάξη τότε ποιος ο λόγος να έχουμε την ελπίδα για τη σοσιαλιστική τάξη. Ξέχωρα από τα πρώην σοσιαλιστικά κράτη και την έννοια του Τύπου, από τους γενικούς γραμματείς του κομμουνιστικού κόμματος, ίσως είναι καλύτερα να θυμηθούμε την περίοδο του Λένιν και την εξόντωση που επιβλήθηκε στους σοσιαλιστές επαναστάτες, αναρχοσυνδικαλιστές, μενσεβίκους, αναρχικούς και στην αντίδραση των εργατών.

Αυτό που εννοούμε είναι ότι, ο Τύπος είναι ένα από τα πιο σημαντικά μέσα για την κυριαρχία της εξουσίας. Καταλήγοντας στην ελευθερία του Τύπου θεωρούμε ότι είναι μόνο ένα από τα αναπόφευκτα ψέματα που όλες οι εξουσίες πρέπει να χρησιμοποιήσουν κατά καιρούς. Από τη στιγμή που ο Τύπος είναι απόλυτα η ίδια η ανηθικότητα, δεν είναι αναγκαίο να λάβουμε μέρος σε ένα παιχνίδι «γάτας-ποντικιού», πειθόμενοι από μια απάτη σαν αυτή της «ηθικής του Τύπου». Δεν θα έπρεπε να χρειαζόμαστε κέντρα παραγωγής ειδήσεων, τα οποία έχουν ιδρύσει οργανικές σχέσεις με τη βιομηχανία και τα οποία εξουσιάζουν τα μυαλά των μαζών. Αν η επανάσταση δεν καταργήσει όλους τους θεσμούς των μέσων μαζικής επικοινωνίας, που εκτοπίζουν τη διαπροσωπική επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων με ένα βομβαρδισμό συγκεντρωμένων ειδήσεων, τότε ακόμη και η ίδια η επανάσταση θα υποχρεωθεί να χρησιμοποιήσει το ψέμα της «ελευθερίας του Τύπου».

Στην Τουρκία τώρα αντιμετωπίζουμε τις βαρύτερες καταπίεσεις των τελευταίων χρόνων, που κατευθύνονται στις ιδέες. Πριν λίγα χρόνια, τα ιδεολογικά εγκλήματα θεωρούνταν πολιτικά και αντιμετωπίζονταν ξεχωριστά από τα τρομοκρατικά. Πριν τρία χρόνια, το άρθρο του Ποινικού Δίκαιου, που όριζε ότι οι ιδέες ήταν εγκλήματα,

καταργήθηκε από ένα ειδικό νόμο μέσα σε πανηγυρισμούς, κοκτέηλς και πολλά «ζήτω». Φυσικά, η ελευθερία ιδεών δεν ακολούθησε αυτό το γεγονός. Αντί γι' αυτό ετέθησαν σε λειτουργία πειράματα λογοκρισίας που χρησιμοποιήθηκαν από τους Οθωμανούς μεταξύ του 1786 και του 1908. Λειτουργήσε ένας αντιτρομοκρατικός νόμος και μετά από αυτόν, τα εγκλήματα που διαπράττονταν δια μέσου του Τύπου, τιμωρούνταν τώρα με άρθρα βαρύτερα από πριν και ως εγκλήματα που θεωρούνταν «τρομοκρατικά». Αυτή τη στιγμή, πάνω από πενήντα συγγραφείς και δημοσιογράφοι είναι στη φυλακή ως «τρομοκράτες» λόγω των γραμμένων ιδεών τους! Σα να μην ήταν αρκετά όλα αυτά. ο αντιτρομοκρατικός νόμος, του οποίου μερικά άρθρα έχουν αλλαχθεί καθώς απαιτήθηκε από το Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας, υπολογίζεται να εμφανιστεί ξανά στην ημερήσια διάταξη της βουλής το Φεβρουάριο. Αυτή η πρόταση επιφέρει κάποιες νέες αλλαγές στον υπάρχων αντιτρομοκρατικό νόμο. Η πιο σημαντική αλλαγή είναι εκείνη, η οποία επιτρέπει ένα προ-έλεγχο ίου γραπτού τύπου. Κατά τη νέα αυτή αλλαγή, η οποία υπολογίζεται να γίνει νόμος, οι αντιπρόσωποι των εκδοτικών οίκων θα υποχρεωθούν να δίνουν δυο αντίγραφα του έντυπου υλικού στις τοπικές αρχές, πριν αυτό το υλικό κυκλοφορήσει. Σε αυτή την περίπτωση τα «μη - ενδεδειγμένα» από εφημερίδες, περιοδικά, βιβλία, αφίσες και όλα τα παρόμοια υλικά θα λογοκρίνονται στους εκδοτικούς οίκους και η κυκλοφορία τους θα εμποδίζεται. χωρίς απόφαση δικαστηρίου για να μαζευτούν, όπως στο παρελθόν. Τέτοιος είναι ο λαμπρός νέος νόμος για τον Τύπο στην Τουρκία!

Είναι επίσης πολύ ενδιαφέρον ότι δεν υπάρχουν παράνομες εκδόσεις σε μια τέτοια διαδικασία, κατά τη διάρκεια της οποίας οι βαριές καταπίεσεις κατευθύνονται στις ιδέες. Ακόμη και λίγα χρόνια μετά το στρατιωτικό πραξικόπημα στις 12 Σεπτεμβρίου 1980, πολλές παράνομες εκδόσεις συνεχίζονταν.

Αν η νέα πρόταση γίνει νόμος στη βουλή το Φεβρουάριο, θα ανοίξει η πόρτα για τις παράνομες εκδόσεις! Γιατί αν ο Τύπος δεν παραταχθεί με το κράτος, η νομιμότητά του δεν τον προστατεύει από το να γίνει «τρομοκρατικός» έτσι κι αλλιώς!

* (Οπισθόφυλλο): Το αναρχικό κίνημα στην Τουρκία, μπορεί να βρίσκεται ακόμα στα σπάργανα αφού έχει μόνο σχεδόν δέκα χρόνια ζωής, αλλά κρύβει μέσα του μια τέτοια δυναμική που όταν απελευθερωθεί θα συμπαρασύρει όχι μόνο την ίδια τη χώρα αυτή στο πέρασμά της, αλλά και την ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής. Φτάνει οι αναρχικοί να εργασθούν στην κατεύθυνση της απαλλαγής του κόσμου από τη θρησκευτική και κρατική μάστιγα. Η μπροσούρα αυτή είναι μια πρώτη, πιστεύουμε, προσπάθεια που προτείνεται στο ελληνικό κοινό και φιλοδοξεί να ξεδιαλύνει, αν και περιορισμένου όγκου, κάποιες από τις αμφιβολίες των αναγνωστών σχετικά με το αναρχικό κίνημα στην Τουρκία. Στην κατεύθυνση της οικοδόμησης της φιλίας, συνεργασίας και αμοιβαίας συνύπαρξης των δύο λαών, ελληνικού και τουρκικού, ενάντια στα κράτη, στον εθνικισμό και σοβινισμό που καλλιεργούν οι δύο άρχουσες κλίκες.